

Angelius Johann Daniel Aepinus

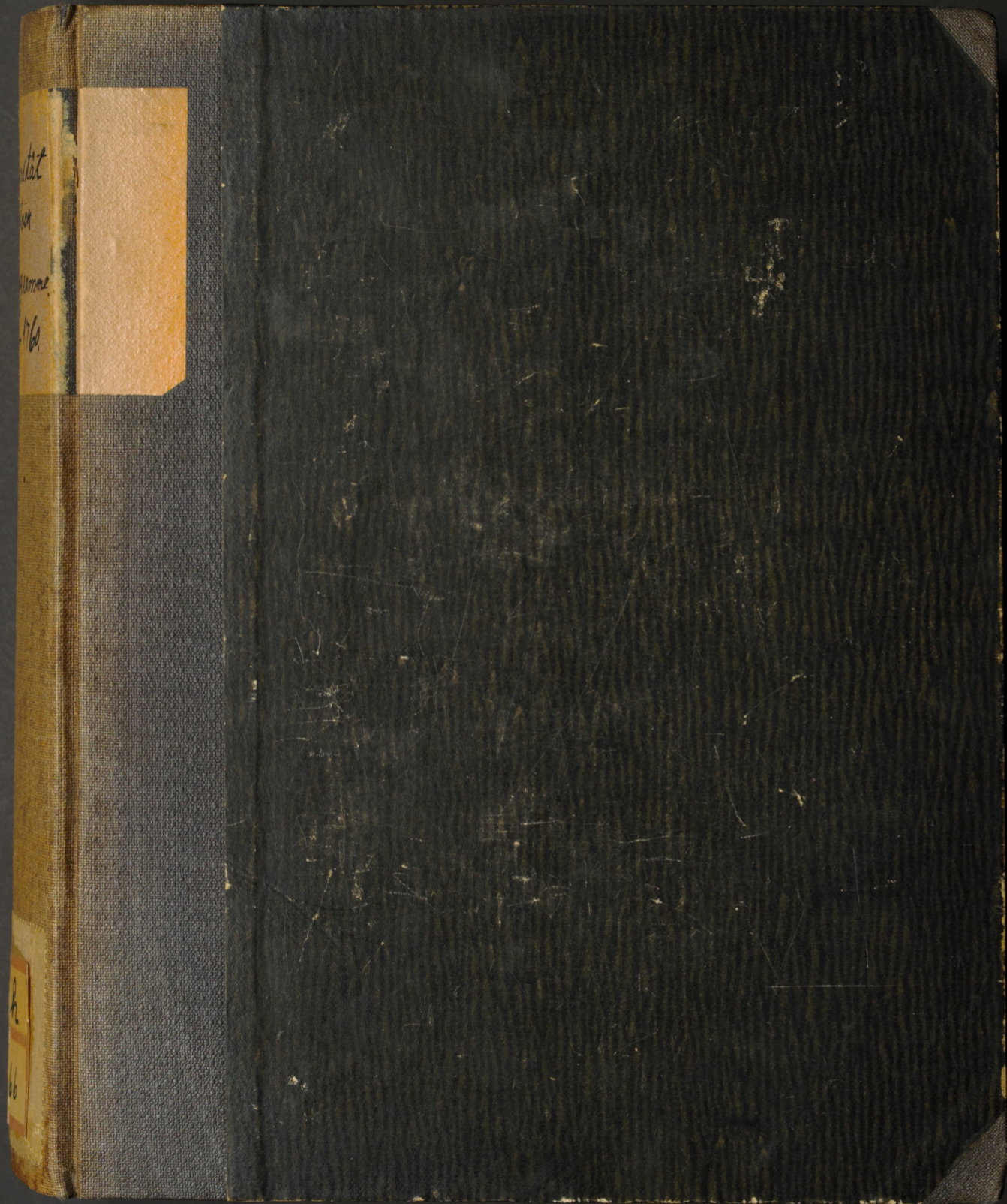
**Academiae Rostochiensis Moderni Rectoris, Angelii Io. Dan. Aepini, Ordinis
Philosoph. H. Decani, Programma, Qvo Festvm Angelorum Diem Indicit, Atqve De
Primitiva Ecclesia Angelorum Cvltvm Aversante, Pavca Disserit**

Rostochii: Typis Ioannis Iacobi Adleri, [1757?]

<https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1839055804>

Druck Freier Zugang

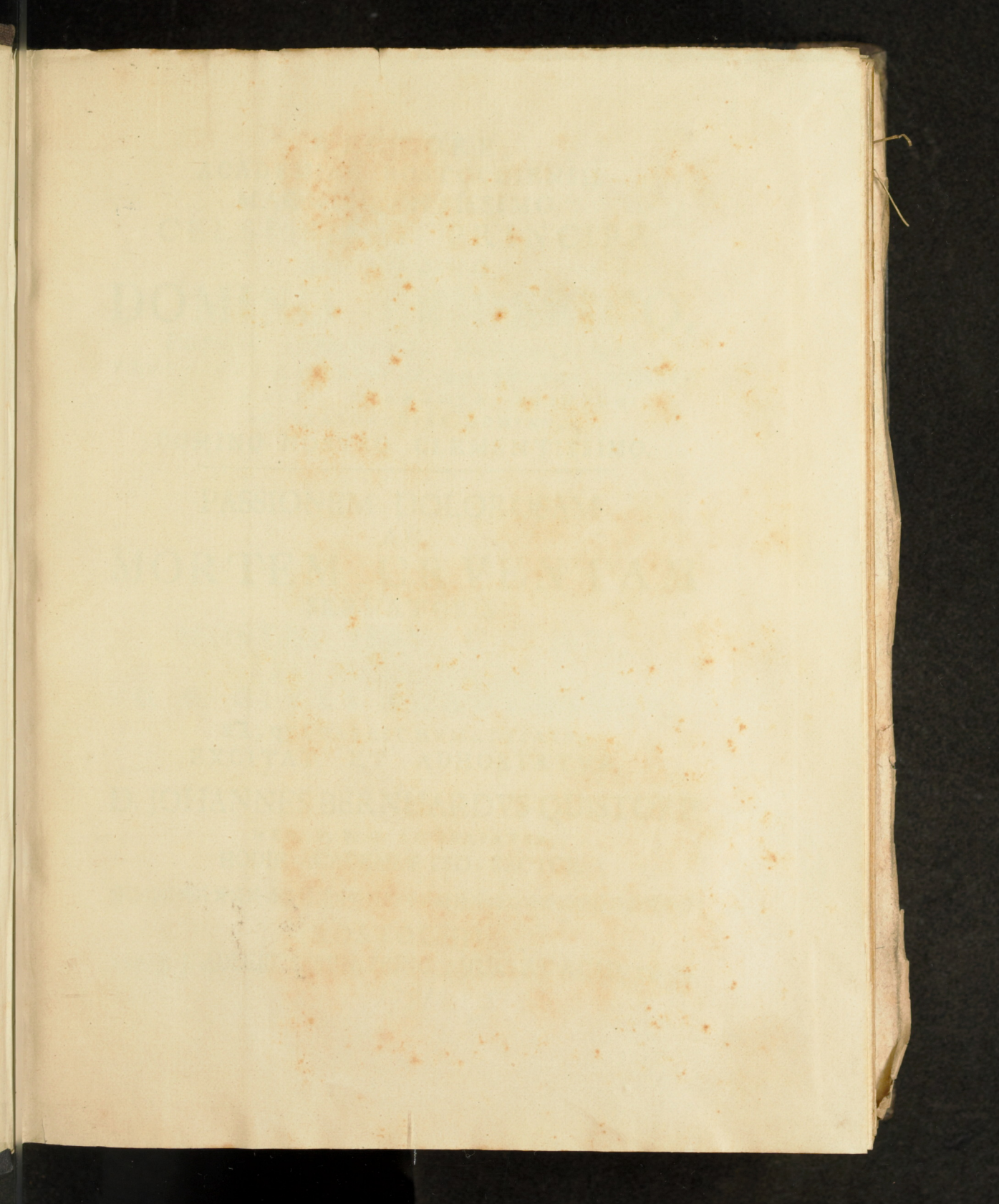

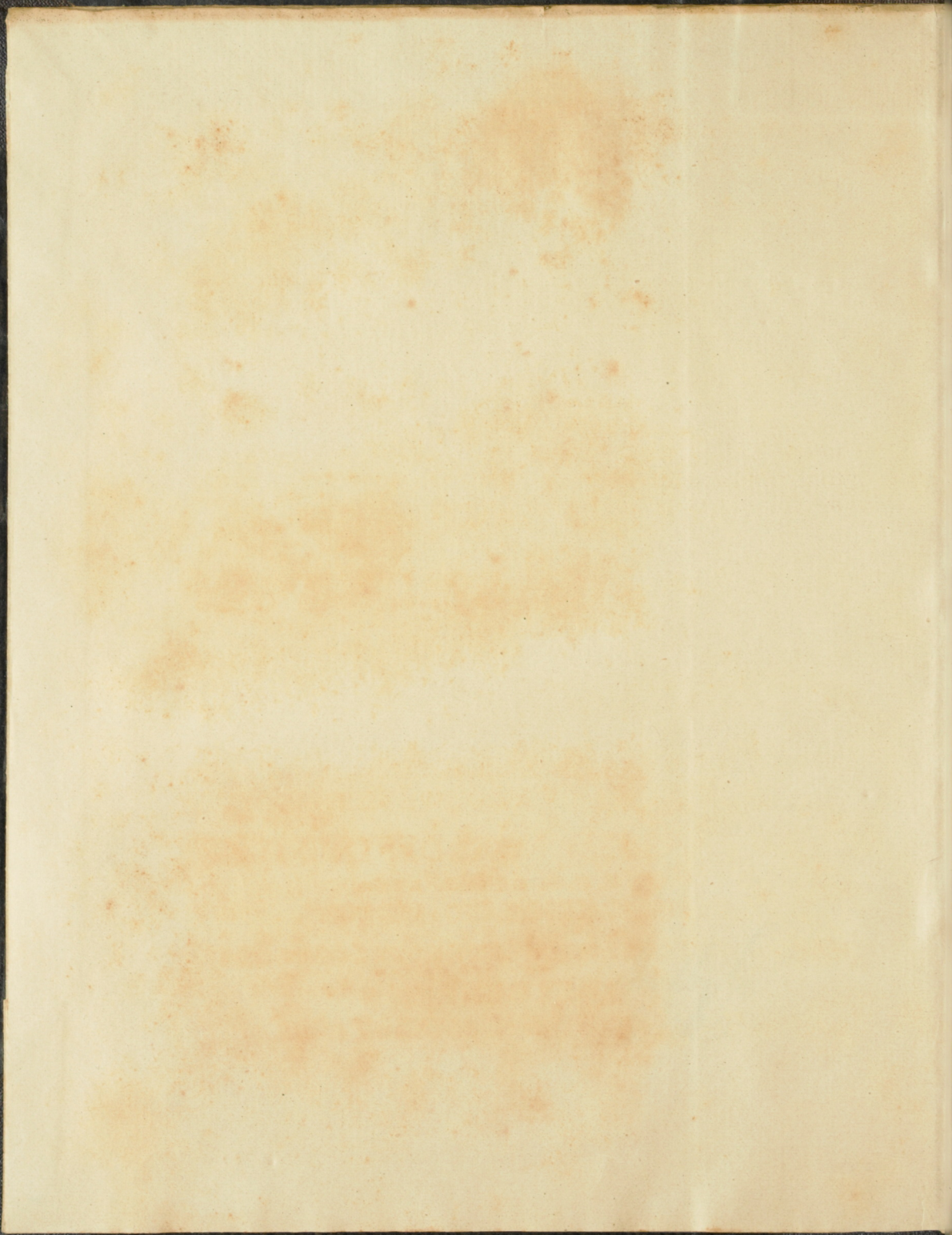

ZfB ME
05. AUG. 1999

● entsäuert

*Mr. L. h.
2986*

ACADEMIAE ROSTOCHIENSIS MODERNI
RECTORIS,

34
134

ANGELII IO. DAN. AEPINI,

ORDINIS PHILOSOPH. H. DECANI,

PROGRAMMA,

QVO

FESTVM ANGELORVM DIEM

INDICIT,

A T Q V E

DE

PRIMITIVA ECCLESIA
ANGELORVM CVLTVM

AVERSANTE,

PAVCA DISSERIT.

ROSTOCHII,

TYPIS IOANNIS IACOBI ADLERI, SEREN. DVC. REGN. ET
ACAD. TYPOGRAPHI.

1696 m.

Qui ad superstitionem compositus quam maxime est, Romanae ecclesiae cultus, puriori merito coetui vel propterea non parum displicuit, quod sanctis angelisque religionem illa exhibere suevit, ab idololatriae suspitione vix liberam, neque notissima illa, λατρεῖαν inter et δαλείαν, distinctione excusandam, quare et pii confessores nostri *Art. Smalcald. II.* aperto eandem ore vituperarunt. Neque vero injuriam ita Pontificiis fieri, vel affingi doctrinam, a mente ipsorum alienam, quisquam judicabit, qui noverit, precibus suis publicisque canticis eos ab angelis, *Michaële* praesertim, orare, quae a solo Salvatoris nostri sufficientissimo merito petenda sunt unice expectandaque, id quod latius exponere, quum ab aliis factum sit, nunc non suscipimus. 1) Vnicum istud sufficiat, quod Michaeli et cuncto angelorum choro diem Romani dicarunt festum, minus quidem, prouti vocant, summum, attamen maximis solennitatibus celebrandum; 2) de cujus insti-

1) Vid. *Programma de superstitiosa Pontificiorum Angelolatria*, Ao. CIOCCCCXXIIX., b. *CARMONII* nomine in hac academia evulgatum, in quo ex publicis ecclesiae Romanae precationum libris antiquioribus b. *Parens noster*, congeffit, quidquid ad probandam hanc idololatriam apprime facit sufficienterque.

2) Extat forma, festum Michaelis diem celebrandi pontificiis usitata in ecclesiasticis ipsorum libris passim. Labet hic solum allegare *Ordinarium inclite ecclesie Sverimensis* innovatum et in multis purgatè auctum, cum statutis synodalibus ac similibus in eruditionem additis, qui impressus Ao. CIOCCCCCXIX. *Rostochii per Ludovicum Diez*, in folio,

instituto historiaque, quum officii ratione iubente, hac scriptione aliquid exponendum sit, pauca quaedam proponere instituo, eo praesertim tendentia, ut, quam parum et isthoc in negotio puritatem primae ecclesiae Romana servaverit, appareat, constetque, scatere eandem erroribus, a quibus merito sanctior Christianorum coetus abhorret.

Et principio quidem, vel ipsum illud, quo Michaeli sacer dictus fuit dies, institutum, fabulosis omnino et veri prorsus destitutis similitudine narrationibus nritur, quae ipsis Pontificiis dubiae quam maxime omnique carentes fide videri debebant, quum ipsos inter ne quidem plane de iis conveniat, quae angelorum cultui ansam praeuisse traduntur. In eo

* 2

quidem

folio, ubi fol. 88. ratio celebrandi *festum dedicationis sancti Michaelis minus sumum*, describitur, nec non *Breviarium Diocesis Tzwerinensis*, quod exculum *Parisiis ex officina graphiarum Thielmanni Kerver anno 1610* in 8 ventundatum vero *Rostockii per fratres domus viridis horti apud sanctum Michaellem fol. 166.* Non iniucundum erit lectoribus nostris, ex priori libro, (quum uterque inter rarissimos merito referatur) pauca festum hunc diem spectantia legere. Proemium libri sequuntur litterae apostolicae, cathedrali ecclesiae Suerinensi concessae, s. Bullae summorum Pontificum, quarum prima, *HONORI*, papae tertii, Romae apud sanctum Mariam Majorem 111. Kal. Julii, Pontificatus anno quarto, data, iis, qui dictam ecclesiam in festo Michaelis Archangeli, causa devotionis acceperint, manusque porrexerint adiutrices, quindecim annos de iniunctis eis penitentiis misericorditer relaxat. Porro fol. 88. b. regulis in die Michaeli sacro observandis, adiecta nota: *Prebendati et beneficiati, qui hodie post nonam supervixerint, ac huic divino officio, videlicet Nona praesentes interfuerint, fructuum prebendarum ac beneficiorum anni gratie participes erunt.* Item in adiunctis statutis Synodalibus, statuto *LX. de anno gratiae et deservito in beneficiis constitutum: In ecclesiis extra cathedralem Suerinensem et collegiatis ecclesiis predictas, in quibus per hanc diocesin Suerinensem beneficia per obitum possessorum vacare contigerit, - - poterit observari, quod si simplicia fuerint, et possessor post horam duodecimam in die sancti Michaelis moriatur, defunctus habebit annum deservitum et similiter annum sequentem pro anno gratiae. Si vero ante duodecimam horam moriatur, unum duntaxat annum videlicet de servitum habebit.*

quidem cuncti fere pontificiorum doctores consentiunt, quod primam celebrandi hunc diem occasionem ceperit ecclesia ex apparitione Michaelis archangeli in monte Gargano, civitati Sypontinae vicino, in quo ipso, Michaele iubente, primum ei dedicatum fuit exstructumque templum sacraque instituta: 3) verum quo istud tempore factum sit, haud ipsos inter constat, quum vel sola Historia Longobardica mox Anno a. C. N. cccxc. idem evenisse, mox vero a Pelagio P. M. quo nomine ante seculi VI. tempora nemo pontificum insignis fuit, instituta fuisse haec sacra, perhibeat. 4) Et dum ista narrantur, varia simul de apparitionibus Michaelis archangeli, quales quinque enumerat Historia Longobardica, deque victoriis ab ipso vel reportatis jam, vel reportandis adhuc, exhibentur, quae sine risu legere vel adductae frontis homini difficile omnino foret.

Recentiorem vero huic angelorum festo natalem ponunt, qui ex antiquorum scriptis noverunt, prioribus post Christum natum seculis paucos tantum, et solius salvatoris memoriae praecipue sacros, dies fuisse celebratos, quare non ante seculi octavi vel noni tempora, in Latinam eundem introductum fuisse ecclesiam, docent. 5) Quo vero tandem tempore introductus sit primum hic angelorum cultus, si veterum scriptorum monumenta consulantur, id omnino patere judicamus, primam Christianorum ecclesiam istum angelorum cultum vel ignorasse, vel graviter tamen reprobasse. Sic nam-

3) *Iacobus de Voragine, Episcopus Iannensis, in historia Longobardica, qui liber et aurea legenda, legendae sanctorum sanctorumque, nec non passionale sanctorum inscribitur, legenda CXL. B. et E. Petrus de Natalibus Lib. VIII, Cap. CXXX, BEDA de revelatione S. Michaelis, Oper. Tomo VIII, alique qui sanctorum historias scripserunt.*

4) *Historia Longobardica l. c. post enarrata ab archangelo patrata miracula, ita: Tunc summus Pontifex (Pelagius) bis auditis, hunc diem in honorem sancti Michaelis et omnium beatorum spirituum per totum orbem universaliter statuit celebrandum.*

5) *Vid. Centur. Magdeburg. Cent. VIII, Cap. X. edit. Basil. 1567. p. 771, a MOSHEIM Instit. Hist. Eccles. Sec. IX. P. II Cap. IV. §. 2.*

namque, Seculo IV. celebratum Concilium Laodicenum Canone XXXV. expresse sancit: *Quod non oportet christianos, relicta Dei ecclesia, abire, et angelos nominare, vel congregationes facere, quod est prohibitum. Si quis ergo inventus fuerit huius occultae idololatriae vacare, sit anathema, quia reliquit Dominum nostrum Iesum Christum, et accessit ad Idololatriam.*

Quem Concilii Laodicensi Canonem dum adlegamus, duo in mentem veniunt, quae circa eundem notari omnino merentur. Atque alterum quidem, quod recentiori aetate depravare eundem conati sint Pontificii, verba priora ita immutando: *Non oportet Christianos derelicta ecclesia Dei abire, et ad angulos idololatriae abominandae congregationes facere, etc.* 6) quales canonum veteris ecclesiae depravationes et ad dogmata sua noviora conformationes non insolitas ipsis esse, jam SIRMONDVS, Soc. Iesu, cum aliis, fassus fuit. 7) Verum non adeo occultari patitur veritas, ut testes non nanciscatur idoneos fideque dignos. Praesentem enim Canonem angelorum cultum prohibere, neque de angulari cultu eidem sermonem

* 3

- 6) In Conciliorum Collect. Regia Tomo II. p. 88. sqq. tria exhibentur horum canonum exempla, primum originarium graecum cum versione GENTIANI HERVETI, quod antiquam lectionem servat; alterum ex interpretatione DIONYSII EXIGVI, ubi vox, *angulos*, variantis instar lectionis, margini adiecta; tertium, ex interpretatione ISIDORI MERCATORIS, ubi sensum vix admittunt verba, ita concepta: *Non oportet Christianos derelicta ecclesia Dei abire, et angelos idololatriae abominandae congregationes facere.* Graeca ita fluunt: Ὅτι οἱ δὲ χριστιανὸς ἐγκαταλείπει τὴν ἐκκλησίαν τῆς Θεοῦ, καὶ ἀπιδύναμι, καὶ ἀγγέλους ὀνομάζειν, καὶ συνάξεις ποιεῖν. L. SVRIVS Concil. Tomo I. itidem tria habet exempla, alterum ex interpretatione HERVETI, alterum editionis primae, quod lectionem DIONYSII servat, et tertium, quod editionis secundae vocat, ubi verba immutata ita fluunt, prouti supra expressa.
- 7) Vid. DAN. FRANCI Disq. de Papistarum indicibus librorum prohibitorum et expurgandorum §. 79. p. 90.

monem esse, ex THEODORETO, *Cyri Episcopo*, ad eundem provocante, satis constat. 8)

Quae itaque canonis depravatio, quum haud feliciter successerit Pontificiis, angelolatriae attamen suae ex antiquioris ecclesiae auctoritate aliquid praesidii quaerentes, THEODORETVM minus recte canonem istum intellexisse, magno contendere ausi sunt labore, quod alterum est, circa eundem animadversione dignum momentum. Multus nempe in eo est BARONIVS 9) ut erroris THEODORETVM convincat, cui alii Pontificii scriptores haud pauci suffragantur. Et primo quidem BARONIVS id agit, ut evincat, Divum Paulum *Col. II. 18.* nullam haeresin, angelorum adorationem poscentem prohibuisse, sed vel Iudaeorum, astra simul cum angelis colentium, vel CERINTHII potius, angelos supra ipsum salvatorem efferentis, dogmata, notasse. Verum, qui rationes ponderaverit, quibus BARONIVS utitur, vix tanti eas deprehendet momenti, ut calculum ipsis ferre cogatur. Omne namque in eo ponit punctum, quod THEODORETVS nec hic, nec alibi in scriptis suis, haereticorum, quorum errorem *Paulus* h. l. damnavit, nomen proferat. Verum, quam parum huic argumento *Baroniano* roboris insit, facile cuilibet apparebit, qui consideraverit, neque falsos omnes doctores in primitiva ecclesia suo proprio semper nomine venisse, unde in historia haeresium priorum seculorum tot lacunae, torque in sectarum originibus explicandis, veterum errores commissi; neque omnino deesse notitiam nominum, quibus, angelorum cultus vel

Instau-

8) *Comment. in Epistolam ad Colossenses*, Operum Tom. III. Edit. Parisinae MDCCXLI, p. 355. ad Cap. II. 18. *Qui legem defendebant, eos etiam ad angelos colendos inducebant, dicentes, legem fuisse per eos datam. Mansit autem per diu hoc vitium in Phrygia et Pisidia. Proinde synodus quae convenit apud Laodiceam Phrygiae, lege prohibuit, ne precarentur angelos. Et in hodiernum usque diem oratoria sancti Michaelis apud illos illorumque finitimos videre est.* Add. ibid. p. 350. ad Cap. III. v. 17.

9) *Annal. Eccles. Tom. I. ad Ann. C. 60. n. XV. sq.*

instauratores vel defensores non ita multo post, et jam seculis secundo et tertio fuere insigniti, quorum *Cainos* sive *Cainitae*, 10) et *Angelicos* 11) optimo jure referendos esse putamus. Quapropter injuriam omnino infert BARONIVS THEODORETO, quando Canonem Laodicenum de haereticis, quorum nulla sit memoria, interpretari eum, scribit. Et aequae robore omni destituitur alterum, quo BARONIVS THEODORETYM fugillare audet argumentum, dum extitisse ab haereticis exstructa memoriae *Michaelis Archangeli* sacra oratoria negat, qua in re tamen THEODORETO, scriptori ingenuo, magnaeque auctoritatis, de iis, quae suo adhuc tempore videri poterant, testimonium ferenti, fidem omnino habendam esse, censemus. Neque reliquae plus valent BARONII rationes, ex ipso Laodiceno canone deducere tentantis, cultum angelorum nequaquam rectum, sed eum, qui ex Gentibus erat, tantum reiici, dum, quod verba canonis satis declarant, sine omni restrictione angelorum cultum improbat, quare nec ipsius interpretationi, quod per angelos hic daemones intelligantur Magis et gentibus religiose culti, subscribendum esse censemus.

Probant sic, quae prolata a nobis sunt, antiquissimo ecclesiae christianae aevo, angelorum cultum si non ignotum, rejectum tamen omnino fuisse, deflexisseque adeo Pontificios a verae religionis tramite et aberrare adhuc, qui invocando angelorum opem, precesque ad eosdem dirigendo, religionis cultu eosdem prosequuntur. Et prolixius adhuc ampliusque idem ostendi posset, nisi praesentis scriptionis termini ulteriorem ejus rei disquisitionem vetarent,

Sed

10) De his ipse THEODORETUS *Haereticar. Fabularum* L. I. XV. Oper. Tom. IV. p. 206. Add. BAYLE *Dict. Historico-Critico*, v. *Cainites*.

11) Qui teste AVGVSTINO contra haereses, C. 3 in angelorum cultum fuere inclinati, quanquam alios iis fuisse errores, cum EPIPHANIO nonnulli statuunt,

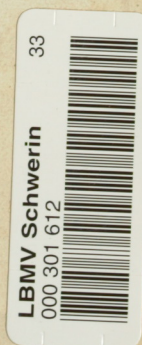

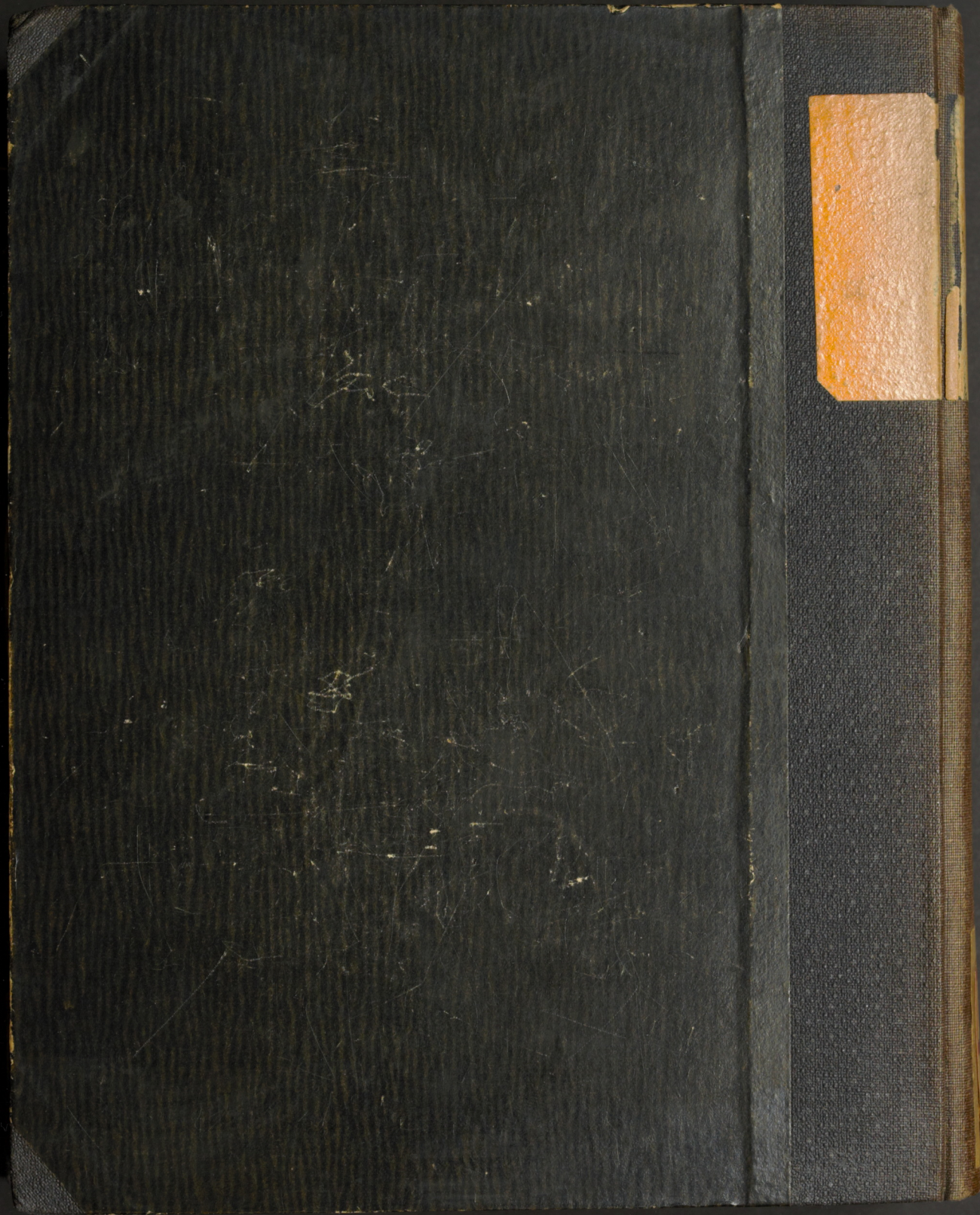
Sed liceat adhuc C. A. H. paucis monere, nos qui divina purioris doctrinae luce illustrati, superstiosum angelorum cultum fugere didicimus, neque praeter Scripturam S. de angelis eorumque natura, indole, operationibusque, quidquam constare, affirmamus, haud tamen omni ex doctrina de angelis hauriendo fructu carere. Ut enim nunc varia, quae Scriptura indice, nobis a sanctis Dei ministris, Ebr. I, 14. Pl. XCI. 11. 12. praestantur, officia, taceamus, quae ad angelorum conditoris ac domini venerationem merito nos rapiunt atque impellunt; vel unicum hoc ex ista doctrina commodum adlegasse sufficiat, quod intuentes Spiritus hos numinis ministratorios, perpetuum sanctitatis atque perfectionis exemplum intueamur, cui conformare nos, quodque imitari diligentius oportet, quum vel ipsa Scriptura Matth. VI. 10. istud praecipiat. Atque hoc sanctitatem virtutesque angelicas imitandi studium, ut nunquam in nobis exstinguatur, pie vovemus!

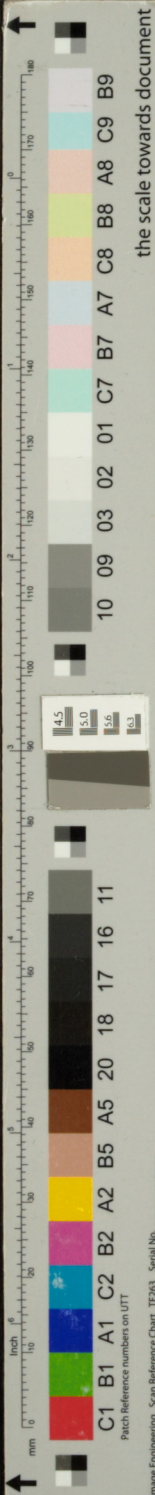

P. P. SVB SIGILLO RECTORALI
IPSO ANGELORVM FESTO DIE,
A. R. S. cldccclvii,

the scale towards document

3

que, quum officii ratione iubente, hac scri-
ponendum sit, pauca quaedam proponere
fertim tendentia, ut, quam parum et isthoc
tatem primae ecclesiae Romana servaverit,
que, scaterere eandem erroribus, a quibus me-
ristianorum coetus abhorret.

io quidem, vel ipsum illud, quo Michaeli sacer
institutum, fabulosis omnino et veri prorsus
adine narrationibus nititur, quae ipsis Ponti-
m maxime omnique carentes fide videri de-
posos inter ne quidem plane de iis conveniat,
cultui ansam praeuisse traduntur. In eo

* 2

quidem

pl. 88. ratio celebrandi festum dedicationis sancti Mi-
sumum, describitur, nec non Breviarium Dioecesis Tzwe-
ed/exculum Parisiis ex officina graphiaria Thielmanni
C1010XXIX. in 8 venundatum vero Rostockii per fra-
vidis horti apud sanctum Michaellem fol. 166. Non in-
it lectoribus nostris, ex priori libro, (quum uterque
nos merito referatur) pauca festum hunc diem spe-
re. Proemium libri sequuntur litterae apostolicae,
ecclesiae Suerinensi concessae, s. Bullae summorum
quarum prima, HONORI, papae tertii, Romae apud
iam Majorem III. Kal. Julii, Pontificatus anno quar-
qui dictam ecclesiam in festo Michaelis Archangeli, causa
esserint, manusque porrexerint adiutrices, quindecim an-
is eis penitentiis misericorditer relaxat. Porro fol. 88.
die Michaeli sacro observandis, adiecta nota: Pre-
nesiciati, qui hodie post nonam supervixerint, ac huic di-
videlicet Nona presentes interfuerint, fructuum prebenda-
ciorum anni gratie participes erunt. Item in adiunctis
adalibus, statuto LX. de anno gratiae et deservito in bene-
itum: In ecclesiis extra cathedralem Suerinensem et col-
las predictas, in quibus per hanc dioecesin Suerinensem be-
bitum possessorum vacans contigerit, - poterit observari,
licia fuerint, et possessor post horam duodecimam in die
velis moriatur, defunctus habebit annum deservitum et si-
m sequentem pro anno gratiae. Si vero ante duodecimam
tur, unum duntaxat annum videlicet de servitum habebit.